בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"צ 18491-09-20 סכימה - הדרכה מולטימדיה בע"מ נ' אלבר ציי רכב (ר.צ.) בע"מ

לפני כבוד השופט עדי הדר

המבקשת: **סכימה - הדרכה מולטימדיה בע"מ**

נגד

המשיבה: **אלבר ציי רכב (ר.צ.) בע"מ**

פסק דין

לפני ביהמ"ש בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית לפי סעיפים 18 ו- 19 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (להלן: "**החוק**").

בקשות האישור

1. המבקשת הגישה ביום 8.9.2020 את הבקשה לאישור תובענה כייצוגית (להלן: "**הבקשה הראשונה**") בה העלתה שלוש טענות שונות..
2. לגבי אחת הטענות, המבקשת טענה שנהגה להתקשר עם המשיבה (להלן: "**אלבר**") בעסקאות ליסינג במשך שמונה השנים האחרונות לערך, כאשר בכל פעם שמסתיימת תקופת ההתקשרות בין הצדדים הינם מחדשים את התקשרותם לתקופה נוספת.
3. לטענת המבקשת, בין הצדדים סוכם על החכרת מכונית וכי לאחר ההתקשרות, המכונית הייתה מעורבת בתאונה (להלן: "**המכונית**"). לטענת המבקשת, כשבוע לאחר התאונה, התקשר נציג המשיבה לבעל המניות במבקשת, והודיע לו כי מאחר והמכונית הוכרזה כ"אובדן גמור", המשיבה מודיעה על סיומה של ההתקשרות בין הצדדים, וזאת על פי זכותה מכוח הסכם ההתקשרות שנחתם. המבקשת טענה שמעולם לא צוין בפניה או בפני בעל מניותיה, לא בהצעת המחיר, ולא בשיחות הרבות אותן ניהל בעל המניות בשם המבקשת מול נציגי המשיבה השונים, כי נזק לרכב מסוג "אובדן גמור" גורר אחריו סיומה המיידי של תקופת ההתקשרות.
4. עוד טענה, שהועמדו לפניה שתי חלופות על ידי המשיבה, האחת להודיע על סיומה המוחלט של ההתקשרות ובהמשך לכך לשלם קנס השווה לשני חודשי דמי שירות בגין סיומה המוקדם, והשנייה, להתקשר עם המשיבה בהסכם התקשרות חדש, בתנאים חדשים ולהתחיל תקופת התקשרות חדשה, ובכך להימנע מהקנס. המבקשת טענה, כי הסעיפים בהסכם ההתקשרות מכוחם המשיבה גובה את הקנס ודמי ההשתתפות העצמית הינם בניגוד לדין, מהווים תנאים בחוזה אחיד המקפחים את לקוחות המשיבה, וכי למשיבה אין כל זכות לגבותם.

5. המבקשת טענה, שבמסגרת האתר של המשיבה במרשתת, המשיבה מציינת את כדאיות ההתקשרות איתה באמצעות עסקת ליסינג מסוג פרטי-תפעולי, בין היתר בזכות העובדה כי העסקה כוללת כיסוי ביטוחי למכונית ולנוהג בו. עוד טענה, שבמסגרת הסכם ההתקשרות, המשיבה מציגה את עצמה כחברה מעין מבטחת לכל דבר ועניין, ומציינת כי היא זו שתבטח את המכונית וכאשר תנאי הביטוח יהיו על פי הסטנדרטים הנהוגים בחברות הביטוח בישראל. עוד טענה, שעל פי הפסיקה מעמדן של חברות הליסינג כמעמד חברות מבטחות וההשלכה להגדרתה של המשיבה כחברה מעין מבטחת- היא שעל פי הפוליסה התקנית במקרה של גניבה או אובדן גמור, אין לגבות דמי השתתפות עצמית.

התשובה לבקשה

6. המשיבה הגישה ביום 25.2.2021 תשובתה לבקשת האישור. באשר לפקיעת ההתקשרות, המשיבה טענה, שהדבר מחויב המציאות בנסיבות של אובדן גמור: הן מהבחינה הפיזית והן המשפטית, ובהכרח לא ניתן להמשיך את קיום ההתקשרות לאחר שמושא העסקה הושמד. זאת, מכיוון שהעסקה אינה למכונית כללית מקטגוריה מסוימת, אלא למכונית מסוימת שהוזמנה על ידי המבקשת ושנרכשה, לבקשתה, מהיבואן. עוד טענה, שבכלל כך, וביחס לעסקאות ליסינג דוגמת זו שבה התקשרה המבקשת, המשיבה אינה מחזיקה ב"מלאי" מכוניות מסוימות לפי הצורך, אלא היא רוכשת מכוניות ומחכירה אותן ללקוחותיה לפי בקשתם. זוהי מהות ההתקשרות, ואלה הם תנאיה.
7. עוד טענה, באשר לחיוב המבקשת בפיצוי המוסכם, כי עסקינן בנסיבות בהן המשיבה ספגה נזק כספי אדיר, בשווי של כ- 130,000 ₪. המשיבה הסכימה להחכיר את המכונית מכיוון שהיא צפתה שיצמחו לה הכנסות בדמות דמי השירות למשך תקופת החכירה, ושלאחר מכן היא תוכל למכור אותה למבקשת או לצד שלישי, ובדרך זו לכסות, בין היתר, את העלויות הכרוכות ברכישת המכונית מהיבואן, עלויות שירותי האחזקה שניתנים במסגרת העסקה, עלויות שיווק העסקה וירידת ערכה של המכונית במהלך תקופת החכירה. המשיבה טענה שהתכניות העסקיות שלה נגדעו, המכונית שבבעלותה נהרסה כליל, והעסקה הפכה הפסדית מבחינתה.
8. אשר לדיני החוזים אחידים, המשיבה טענה, כי בכל מקרה עסקאות הליסינג אינן כובלות את הלקוחות, אלא הם רשאים לחדול מהתקשרות בתשלום לפי מנגנון הוגן וראוי שנקבע בין הצדדים, ולפיכך, לפי ההלכה, לא ייתכן קיומו של תנאי מקפח.

תגובה לתשובה

9. המבקשת הגישה ביום 12.3.2021 תגובה לתשובה. המבקשת טענה שמושא העסקה אינו "מכונית" כי אם "השירות" של החכרת המכונית. במסגרת זו מתחייבת המשיבה לספק ללקוח מכונית שנבחרה על ידו מתוך מגוון מצומצם של מכוניות המוצע לו על ידי המשיבה

(לרבות הגבלת הלקוח בבחירת צבע המכונית), תוך חלוקה לקטגוריות בהתאם לצרכיו ויכולתו הכלכלית, ובהתאם למלאי של המשיבה.

10. עוד טענה, כי למשיבה לא נגרם כל נזק שכן המבטח צד ג' שילם לה פיצוי בגין מלוא הנזקים והמשיבה מבקשת להטיל על הלקוחות את הסיכון בו היא נשאה ובגינו גבתה כספים נוספים. עוד טענה שמטרת "פיצוי מוסכם" בחוזה אינה פיצוי בגין נזקים כי אם הרתעה כנגד הפרת החוזה.
11. עוד טענה, שגם אם המשיבה הייתה מציעה במסגרת העסקה החדשה את אותם תנאים, הרי שבכך הלקוח היה נדרש להאריך את תקופת ההתקשרות המקורית. בכך, נכפית על הלקוח, לכל הפחות, תקופת התקשרות ארוכה מזו בה חפץ וכאשר המשיבה מרוויחה מכך.

הדיון הראשון

12. ביום 14.4.21 התקיים הדיון הראשון. ביהמ"ש העלה בפני הצדדים הקושי בבקשה אחת הכוללת 3 קבוצות שונות וקצב פרק זמן למבקשת לצורך בחינת הגשת בקשה מתוקנת.

בקשה מתוקנת לאישור תובענה ייצוגית

13. המבקשת הגישה ביום 10.5.21 קשתה לתיקון הבקשה לאישור תובענה ייצוגית. המבקשת ביקשה שבקשת האישור המתוקנת תעסוק בטענותיה כנגד גביית דמי ההשתתפות העצמית על ידי המשיבה במקרה של גניבה או אובדן גמור לרכב בלבד, וכאשר הקבוצה המיוצגת בבקשת האישור המתוקנת תהיה "**כל לקוח של המשיבה אשר בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור התקשר עמה בחוזה להחכרת רכב ("ליסינג") ורכבו נגנב או עבר תאונה אשר הובילה לאובדן גמור של הרכב ("טוטאל לוס") ונדרש לשלם דמי השתתפות עצמית למשיבה בגין כך.**".
14. ביהמ"ש קיבל ביום 24.5.21 את הבקשה המתוקנת והתיר למשיבה להגיש תשובה מתוקנת, וזו הוגשה ביום 15.6.21.

הדיון השני

15. ביום 11.7.21 התקיים הדיון השני. ביהמ"ש קבע מועד לשמיעת ראיות וקצב זמני חקירת העדים.

בקשה לאישור הסדר פשרה

16. הצדדים הגישו ביום 13.10.21 בקשה לאישור הסדר פשרה.

הדיון השלישי

17. ביום 19.10.21 התקיים הדיון השלישי. ביהמ"ש העלה מספר אפשרויות לשינויים בהסדר הפשרה.

בקשה מתוקנת לאישור הסדר פשרה

18. הצדדים הגישו ביום 27.10.21 בקשה מעודכנת לאישור הסדר הפשרה.

19. לאחר עיון בהסדר הפשרה המוצע, ביהמ"ש הגיע למסקנה כי אין מקום לדחותו, ונתן הנחיות ביחס לפרסום הסדר הפשרה, והמצאת עותק מכתבי הטענות ליועמ"ש לממשלה.

פרסום אישור הסדר הפשרה

20. הצדדים הגישו ביום 9.11.21 הודעה לפיה ביצעו את הנחיות ביהמ"ש ופרסמו הודעה בדבר הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה.

עיקרי הסדר הפשרה

21. הצדדים ביקשו לקבוע כי קבוצת התובעים בתביעה תמנה את "**כל לקוח של המשיבה אשר בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור התקשר עמה בחוזה להחכרת רכב ("ליסינג"), וכאשר רכבו נגנב או עבר תאונה אשר הובילה לאובדן גמור של הרכב ("טוטאל לוס") נדרש לשלם דמי השתתפות עצמית למשיבה בגין כך**".

22. הצדדים הסכימו כי החל ממועד שיחול לכל המאוחר 30 יום לאחר המועד הקובע, תערוך המשיבה את הסכמי ההתקשרות הסטנדרטיים החדשים ביחס לשירותי הליסינג הפרטי למשקי בית הכולל כיסוי אחריות בגין נזקים, באופן שהיא תחדל מלגבות לפיהם דמי השתתפות עצמית באירועי אובדן גמור וגניבה.

23. המשיבה תזמין את ציבור לקוחותיה שהתקשרו עמה החל משנת 2013 בהסכם לרכישת שירותי ליסינג פרטי למשקי בית, אשר כולל שירותי כיסוי אחריות בגין נזקים, ואשר רכבם נגנב או עבר אירוע אובדן גמור במהלך תקופת ההתקשרות, ואשר נגבו מהם דמי השתתפות עצמית ואשר לא זוכו לאחר מכן, לפנות אליה במהלך 180 הימים הקרובים, באופן מפורט ובצירוף אסמכתאות ככל שניתן, על מנת שתיבחן זכאותם לקבל תשלום כספי, וזאת לכתובת הדוא"ל pniyot@albar.co.il.

24. הצדדים הסכימו, שהמשיבה תבדוק כל פניה וככל שיימצא שהיא עונה על הדרישות המפורטות לעיל, תעביר לפונה בתוך 14 ימים סכום שיהווה 45% מדמי ההשתתפות העצמית (הנומינאלית) שנבו ממנו, וזאת עד לערך כולל של 45,000 ₪. במידה שתיוותר יתרה בין הפיצוי לבין הסכום שחולק, המשיבה תתרום אותה לעמותות הנדרשות לשירותי רכבים, שירותי השכרת רכבים מסוגים שונים.

25. עוד הסכימו הצדדים, שהמשיבה תשלם לבא כוח המבקשת שכ"ט בסך 11,000 ₪ בתוספת מע"מ וישולם גמול בסך של 16,000 ₪ למבקשת, שלא על חשבון, או מתוך ההטבות לחברי הקבוצה על פי הסדר הפשרה. עוד עתרו הצדדים לפטור ממינוי בודק.

הדיון הרביעי

26. ביום 3.1.22 התקיים הדיון הרביעי. הדיון התקיים בנוכחות ב"כ היועמ"ש וביהמ"ש האריך המועד להגשת עמדת היועמ"ש.

עמדת היועמ"ש

27. היועמ"ש הודיע ביום 3.2.22 כי הגורמים המקצועיים במשרד המשפטים ובמשרד התחבורה, לא מצאו לנכון להביע עמדה ביחס לבקשה לאישור הסדר פשרה לגופו של עניין, מבלי שתשתמע מכך עמדה לכאן או לכאן.

28. יחד עם זאת, מצאה המדינה להביא מספר הערות ביחס לבקשה לאישור הסדר פשרה.

29. באשר לחלוקת הפיצוי והיתרה ככל שתיוותר- היועמ"ש העיר, שאין מניעה מלחייב את המשיבה מלפנות לאותם לקוחות שנטען שאותרו באמצעות פנייה יזומה, ולא להמתין לפנייתם שלהם או להצגת אסמכתאות רלוונטיות שיש להניח כי הן מצויות מכבר בידי המשיבה. לטענת המדינה ההערה מתבקשת על מנת להגדיל את היקף מימוש הסעד בידי חברי הקבוצה.

30. עוד העיר היועמ"ש, שככל שיימצא לנכון לאשר את ההסדר, ובהתאם למנגנון חלוקת הפיצוי שיקבע בו תיוותר יתרה כספית לאחר החלוקה לחברי הקבוצה (או ימצא לנכון להורות על מתן סעד כספי לטובת הציבור), הרי שיש להעבירם לקרן שהוקמה לפי סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות, בהתאם להוראות סעיף 20(א)(3) או 20(ג)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, לפי העניין, ולא לתרמם באופן ישיר לעמותות נבחרות.

31. כמו כן, היועמ"ש העיר, שאין הצדקה לקביעת מעשה בית דין בעניינם של חברי קבוצה שאינם זוכים לסעד מכוח ההסדר, ככל שהדיון בעניינם לא מוצה עד תום ונמצא לנכון לדחות את התביעה בעניינם וכי מן הראוי לתקן בהתאמה את הגדרת הקבוצה, כך שלא ייווצר מעשה בית דין ביחס לחברי קבוצה שאין ההסדר נועד לעסוק בעניינם.

32. עוד העיר היועמ"ש, שחלקו הארי של שכ"ט ישולם, במועד שייקבע, רק לאחר דיווח שיגישו הצדדים לבית המשפט בנוגע להשלמת ביצוע הסדר הפשרה, על פי החלטה נוספת של בית המשפט ובכפוף להשלמת ביצוע ההסדר ומימושו.

33. באשר לבקשה לפטור מתשלום חלקה השני של האגרה, היועמ"ש התנגד בנימוק שהשיקולים שנטענו על ידי הצדדים בנוגע להגעה לפשרה כבר הובאו למעשה בחשבון וגולמו בקביעתו הערכית של מחוקק המשנה המתבטאת בהסדר הייחודי- נקודתי המצוי

בתקנה 7א(א)(3) לתקנות, אשר אינו מסתפק לצורך מתן פטור מתשלום חלקה השני של האגרה אלא ב"**טעמים מיוחדים שיירשמו**".

תגובות המבקשת והמשיבה לעמדת היועמ"ש

34. המבקשת הגישה תגובה לעמדת היועמ"ש ביום 17.2.22 והמשיבה ביום 20.2.22.

הדיון החמישי

35. ביום 9.3.22 התקיים הדיון החמישי. ביהמ"ש קבע כי פסק דין יינתן ויפורסם.

דיון והכרעה

36. עד למועד מתן פסק הדין, לא הוגשה לתיק ביהמ"ש בקשה לצאת מן הקבוצה מטעם מי מחבריה ו/או התנגדות להסדר הפשרה.

37. לאחר עיון בטענות הצדדים, ביהמ"ש מאשר את הסכם הפשרה.

38. ביהמ"ש סבור שההסדר, בנסיבות העניין, ראוי, הוגן וסביר. וסיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת נשוא הליך זה.

39. ביהמ"ש מוצא כי ההסדר שגובש נותן מענה לנושא התובענה הייצוגית.

פיצוי לחברי הקבוצה

40. המשיבה תזמין את ציבור לקוחותיה שהתקשרו עמה החל משנת 2013 בהסכם לרכישת שירותי ליסינג פרטי למשקי בית, אשר כולל שירותי כיסוי אחריות בגין נזקים, ואשר רכבם נגנב או עבר אירוע אובדן גמור במהלך תקופת ההתקשרות, ואשר נגבו מהם דמי השתתפות עצמית ואשר לא זוכו לאחר מכן, לפנות אליה במהלך 180 הימים הקרובים, באופן מפורט ובצירוף אסמכתאות ככל שניתן, על מנת שתיבחן זכאותם לקבל תשלום כספי, וזאת לכתובת הדוא"ל pniyot@albar.co.il.

41. הצדדים הסכימו, שהמשיבה תבדוק כל פניה וככל שיימצא שהיא עונה על הדרישות המפורטות לעיל, תעביר לפונה בתוך 14 ימים סכום שיהווה 45% מדמי ההשתתפות העצמית (הנומינאלית) שנבו ממנו, וזאת עד לערך כולל של 45,000 ₪. במידה שתיוותר יתרה בין הפיצוי לבין הסכום שחולק, המשיבה תתרום אותה לעמותות הנדרשות לשירותי רכבים, שירותי השכרת רכבים מסוגים שונים.

מינוי בודק

42. במסגרת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, הצדדים עתרו לפטור אותם ממינוי בודק.

43. ביהמ"ש קובע שנסיבות העניין, אכן מצדיקות היעתרות להסכמת הצדדים, שכן אין כל צורך, בנסיבות העניין, למנות בודק.

44. בנוסף, מנגנון התרומה שנקבע בהסדר הינו פשוט, ואין כל צורך באיתור צרכנים.

גמול ושכר טרחה

45. הצדדים הסכימו, שהמשיבה תשלם לבא כוח המבקשת שכ"ט בסך 16,000 ₪ בתוספת מע"מ.
46. הצדדים הסכימו כי ישולם גמול בסך של 11,000 ₪ בתוספת מע"מ כדין למבקשת, שלא על חשבון או מתוך ההטבות לחברי הקבוצה על פי הסדר הפשרה.
47. באשר לשכ"ט בא כוח המבקשת, ביהמ"ש קובע ששכ"ט בא כוח המבקשת ישולם כך ש-1/2 מהסכום ישולם תוך 30 יום מאישור מפסק הדין, ואילו ה-1/2 הנותר ישולם תוך 30 יום לאחר השלמת ביצוע הסדר הפשרה.

פטור מתשלום המחצית השניה של האגרה

48. הצדדים ביקשו לפטור המשיבה מתשלום המחצית השניה של האגרה. היועמ"ש העיר בעניין זה שאין די בהגעה להסדר לצורך הצדקת קיום טעם מיוחד כנדרש בתקנה 7א(א)(4)(ב), לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007 על מנת ליהנות מפטור מתשלום המחצית השנייה של האגרה. הצדדים טענו בתגובה להערות היועמ"ש, שהטעמים העומדים בבסיס הבקשה לפטור מאגרה אינם רק שהצדדים גיבשו את הסכם הפשרה מיוזמתם ובשלב מקדמי. הסכם הפשרה גובש, בין היתר, לנוכח שוויה הנמוך יחסית של הבקשה לאישור, והצורך לחסוך בעלויות. עוד טענו שהפטור מבוקש כדי לחסוך עלויות נוספות שאינן פרופורציונאליות להיקף ההסדר.
49. עוד טענו, שהבקשה לאישור עוסקת בשאלה פרשנית שטרם הוכרעה בפסיקה, אשר למעמדן של חברות ההחכרה של כלי רכב, ואחריות חברות לנזקי צד שלישי וכי בפסיקה נקבע כי **"כאשר מדובר בשאלה פרשנית שבאה לראשונה לפתחו של בית המשפט במסגרת התובענה הייצוגית ייתכן וניתן לראות בכך 'טעם מיוחד'".**
50. לטענת המשיבה, עניינו חורג מהנסיבות הטיפוסיות שבמסגרתן מתגבשים הסכמי פשרה, כך שמתקיימים טעמים מיוחדים, שונים ונפרדים, המצדיקים היענות למבוקש.
51. ביהמ"ש מפנה לפסיקה בסוגיה שמדגישה לצורך הנמקת מתן הפטור, את השלב בו הושגה הפשרה, ובעיקר את העובדה שטרם נשמעו ראיות. ראו לעניין זה פסק הדין של כבוד השופט כבוב בת"צ 46164-05-20 **דלל נ' החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין** (פורסם בנבו). אשר על כן, בשים לב שעל אף שהתקיימו ארבעה דיונים, כאשר בשניים מהם, ביהמ"ש דן בבקשה לאישור ההסדר, לא נשמעו ראיות, בימ"ש זה מאמץ את עמדת ביהמ"ש המחוזי בעניין בן דלל ומורה על מתן פטור מתשלום המחצית השנייה של האגרה.

סוף דבר

52. ביהמ"ש מאשר את הסדר הפשרה, ונותן לו תוקף של פסק דין.

53. על הצדדים לפרסם הודעה בדבר מתן פסק דין זה המאשר את הסדר הפשרה, כאמור בסעיף 25(א)(4) לחוק. הפרסום ייעשה בשניים מארבעת העיתונים היומיים הנפוצים ביותר בישראל.

54. המזכירות תשלח העתק מפסק הדין למנהל בתי המשפט, לשם רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות וזאת בהתאם להוראת סעיף 19(ה) לחוק.

ניתן היום, י"ב אדר ב' תשפ"ב, 15 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

עדי הדר, שופט